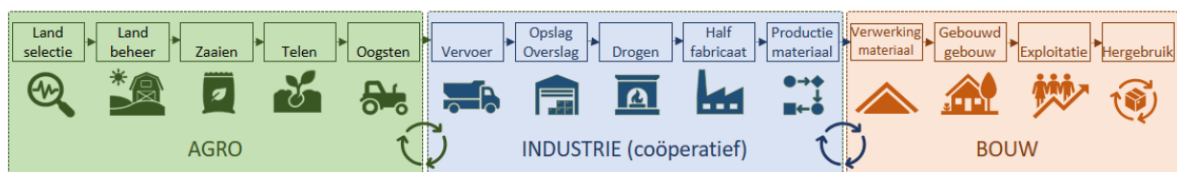

Twentse Bouwboeren: opzetten biobased productieketen van land naar pand

Twentse Bouwboeren werkt aan het opzetten van een eerlijke, regionale, hernieuwbare keten voor hergebruik en biobased bouwmaterialen van vezelgewassen. Hierdoor bieden we een perspectief voor landbouwgebieden met een maatschappelijke opgave om de landbouwtransitie mogelijk te maken. Daarnaast biedt deze circulaire waardeketen kansen voor het verduurzamen van de bouwsector en kan permanent CO₂ worden opgeslagen in akkers en de gebouwde omgeving. Hiermee geeft dit initiatief invulling aan het nieuwe landbouwakkoord rondom het thema 'Biobased bouwmaterialen en CO₂ vastlegging' en mogelijk ook 'Omschakelprogramma biologisch'. We streven naar een toekomstbestendig bedrijfsleven en een klimaat robuust en duurzaam landelijk gebied in Twente. Het telen, verwerken en toepassen van vezelgewassen vormt de rode draad in deze keten en brengt de verschillende sectoren (bouwsector, verwerkende industrie en agrarisch ondernemers) bij elkaar. Dit doet de Twentse Bouwboeren samen met haar partners:

De keten bestaat nog niet en gaat zich niet vanzelf ontwikkelen. Om de keten te laten werken is een tijdelijk programmameteam nodig dat de transitie aanjaagt en versnelt en ketenpartners in Twente verbindt, knelpunten identificeert en deze zoveel mogelijk wegneemt. Om deze doelen te halen is het project van de Twentse Bouwboeren gestart. Een visuele weergave van de keten is in onderstaande afbeelding weergegeven:

Grafische weergave van schakels in op te zetten ketens

Wat hebben we tot nu toe gedaan:

Het kernteam van Twentse Bouwboeren is in maart 2023 van start gegaan met een verkennende fase. Deze fase werd aangejaagd door een groep initiatiefnemers; Rabobank, De Land Bouwers, stichting Pioneering, waterschap Vechtstromen en TAUW Foundation, en begeleid vanuit Building Balance. De financiering voor de eerste fase is gedaan door Rabobank, Innovatiefonds Vechtstromen en TAUW Foundation. De verkennende fase omvatte het kennis maken met geïnteresseerde stakeholders vanuit alle betrokken sectoren om de haalbaarheid in Twente te onderzoeken en de ketens vorm te geven. Deze fase wordt in november 2023 afgerond met als resultaat;

- 3 ketenbijekomsten (opkomst telkens meer dan 65 koplopers) waar verbindingen zijn gelegd tussen agrariërs, verwerkers, bouw, gemeenten en provincie, waterschap, woningbouwcoöperaties, terreinbeherende organisaties;

- 6 verdiepende bijeenkomsten voor agrariërs, landgoedeigenaren, bedrijfsadviseurs waar kennis is gedeeld en inspiratie is opgedaan;
- kennis gemaakt met ruim 100 potentiële ketenpartners, die we inspiratie hebben geboden uit goede voorbeelden;
- ondertekende intentieverklaring dd. 25 sept. '23 door meer dan 30 bedrijven en organisaties (zie bijlage D om een beeld te krijgen van diversiteit van de bedrijven en organisaties). Nieuwe organisaties kunnen zich alsnog aansluiten;
- business case op hoofdlijnen uitgewerkt voor één productieketen (inblaasisolatie);
- zicht op transitievergoeding vanuit provincie Overijssel voor agrariërs die met vezelgewassen aan de slag gaan (vanaf 2024);
- een programma voor het uitdragen van en kennis delen met beleidsmakers, belanghebbenden en een breder publiek voor najaar 2023 (Nieuwe Energiedag, Congres Natuurlijk, Bijeenkomst Landbouw, symposium Keuzes voor de toekomst, symposium De Land Bouwers, enz.);
- communicatiemiddelen; logo, factsheets, website, LinkedIn, flyer, 4 artikelen en 2 filmpjes in media.

De energie tijdens de bijeenkomsten was merkbaar en de opkomst is keer op keer hoger geweest dan verwacht. De reacties zijn positief en de wil om door te ontwikkelen is er bij alle stakeholders.

Wat staat er nog te gebeuren:

Het is nu van belang om de stap te zetten van verkennen naar uitvoeren; doen!

De transitie vergt een nauwkeurige en systematische begeleiding om de sectoren in vertrouwen mee te nemen in een nieuwe manier van werken. Het momentum voor deze transitie is optimaal, omdat beide sectoren van wie verandering wordt verwacht op dit moment geconfronteerd worden met enorme uitdagingen. Hierdoor is er aan beide kanten urgentie en bereidheid voor verandering.

In december 2023 is gestart met de volgende fase in deze transitie. In de vervolgfase ontwikkelen we meerdere opschaalbare, biobased productieketens in Twente. In het eerste jaar continueren we het proces dat met de verkenningsfase in gang is gezet. Zowel melkveehouders als akkerbouwers bereiden zich met het bouwplan voor op de teelt van verschillende vezelgewassen in 2024. Vervolgens worden er biobased, herbruikbare bouwmaterialen ontwikkeld en de verwerking wordt in pilotvorm neergezet (voor nieuwbouw of renovatie). De bouwondernemers starten met de toepassing van biobased materialen in nieuwbouw, renovatie en verduurzaming van woningen. Na het eerste jaar evalueren we de aanpak en resultaten en herschrijven we waar nodig het activiteitenplan voor het opvolgende jaar. De teelt, verwerking en toepassing wordt elk jaar opgeschaald, waardoor volumes kunnen worden geschaald en pilots overgaan tot kleinschalige toepassingen. Dit programma duurt ca 4 jaar met als doel dat ketenpartners stappen zetten richting een opschaling naar zelfstandig draaiende, rendabele ketens. Na deze fase ontstaat een autonome markt die zichzelf verder doorontwikkeld en groeit.

This project has positive impact on de SDG's:

SDG 6: by minimizing the use of pesticides en chemical fertilizer there is a positive effect on (ground)water quality (Framework Directive Water - KRW)

SDG 7: the residue of the production process by industry can be used as renewable biofuel. This means there is no waste for the production of biobased materials; all the residues of the material (for example rooting of non-fiber leaves) can be used as renewable biofuel or as 'green manure' to fertilize the soil in a sustainable way.

SDG 8: the use of biobased building materials have a favorable effect on inhouse living climate

SDG 9: the use of biobased materials reduces the use of traditional building materials (f.e. stone, concrete and steel) with a much less favorable CO2 footprint;

SDG 11: sustainable (re)building reduces the CO2 footprint

SDG 12: produce circular building materials that enable sustainable reuse / set up sustainable production patterns by setting up a biobased supply chain

SDG 13: Reducing CO2 emissions by reducing the consumption of traditional building materials (with high CO2 emissions) through biobased materials that capture CO2 for a long period of time.